

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny **(1524)**

Wspólne posiedzenie
Komisji Ustawodawstwa
i Praworządności (222.)
oraz Komisji Polityki Społecznej
i Zdrowia (186.)
w dniu 18 listopada 2004 r.

V kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie wniosków zgłoszonych na 69. posiedzeniu Senatu do projektu ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich.

(Początek posiedzenia o godzinie 9 minut 05)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodnicząca Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Teresa Liszcz)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

W imieniu pani przewodniczącej Sienkiewicz i swoim otwieram wspólne posiedzenie Komisji Ustawodawstwa i Praworządności oraz Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia, poświęcone rozpatrzeniu wniosków zgłoszonych do sprawozdania Komisji Ustawodawstwa i Praworządności dotyczącego projektu ustawy o rejestrowanych związkach partnerskich, a właściwie wniosków do tegoż projektu. Wszyscy państwo mają to zestawienie. Jest dosyć obszerne, a czasu mamy niewiele, bo chyba o każdej są zapowiedziane głosowania. Nie znaczy to wprawdzie, że mamy się spieszyć, ale ustaliłyśmy z panią przewodniczącą, że nie wszczynamy ponownej dyskusji o wszystkim. Krótko ustosunkujemy się do poprawek i będziemy głosować.

Na początku będziemy głosować nad wnioskiem o odrzucenie projektu ustawy. Rozumiem, że sens jest jasny i nie ma potrzeby nad nim dyskutować. Poddam ten wniosek pod głosowanie.

Kto z państwa jest za wnioskiem o odrzucenie projektu ustawy, proszę podnieść rękę. (0)

Kto z państwa jest przeciwny temu wnioskowi? (9)

Kto wstrzymał się od głosu, proszę podnieść rękę. (1)

Dziękuję. Wielu senatorów było przeciw, 1 wstrzymał się od głosu, a więc wobec braku poparcia dla tego wniosku nie rekomendujemy go Wysokiemu Senatowi.

Wobec tego przystępujemy do poprawek. Na początku mamy grupę poprawek autorstwa pani przewodniczącej Sienkiewicz. Są to poprawki pierwsza, druga i trzynasta, które należy głosować łącznie.

Bardzo proszę panią przewodniczącą o krótkie uzasadnienie.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Dziękuję pani.

Panie i Panowie Senatorowie, bardzo chcę wycofać tę grupę poprawek, czyli poprawkę pierwszą, drugą i trzynastą, ponieważ ich przyjęcie wykluczy głosowanie nad całym blokiem poprawek. Te poprawki są alternatywnym rozwiązaniem zaproponowanym jeszcze na początku procedowania. Gdyby nie było zgody państwa – a za tę zgodę bardzo dziękuję – na taką formę ustawy o rejestrowanych związkach między osobami tej samej płci, to moje poprawki zmierzały do mniejszej ingerencji w materię

prawa, czyli zmiany kodeksu cywilnego, kodeksu pracy oraz podatku od spadków i darowizn. Wobec takiego wyniku głosowania nad wnioskiem o odrzucenie projektu ustawy, mam nadzieję, że pozostałe poprawki uzyskają poparcie. Dlatego wycofuję poprawkę pierwszą, drugą i trzynastą.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Oczywiście pani przewodnicząca może to zrobić, a na posiedzeniu plenarnym ktoś z senatorów, jeżeli będzie chciał, będzie mógł podjąć te poprawki. Na razie nad nimi nie głosujemy.

Wobec tego przechodzimy do poprawki trzeciej. Jest to poprawka grupy senatorów, która jest konkurencyjna w stosunku do poprawki czwartej i piątej. Musimy mieć tę świadomość, że jeżeli przyjmimy poprawkę trzecią, to już nie będzie głosowania nad poprawkami czwartą i piątą. Wobec tego może poproszę o krótkie uzasadnienie wszystkich trzech poprawek, które dotyczą tej samej kwestii.

Kto w imieniu tej grupy senatorów uzasadni poprawkę trzecią?

Pani senator Szyszkowska, proszę uprzejmie.

Senator Maria Szyszkowska:

Dziękuję bardzo, Pani Przewodnicząca.

Uważam, że należy skreślić te wyrazy, ponieważ prowadzi to do mylnego pojęcia, że związek osób tej samej płci ma na celu prowadzenie wspólnego gospodarstwa. Stąd moja prośba o skreślenie.

(Senator Ewa Serocka: Może jeszcze ja coś dodam?)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Proszę uprzejmie.

Senator Ewa Serocka:

To po prostu zaprzecza niektórym dalszym poprawkom i byłoby niespójne z poprawkami, które wczoraj zespół proponował przyjąć. Dziękuję.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czwarta poprawka dotycząca tej samej kwestii, jest autorstwa pani senator Janowskiej.

Nie ma pani senator Janowskiej?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Sens poprawki jest jasny – chodzi o zastąpienie wyrazów „gospodarstwo domowe” wyrazem „pożycie”, które byłoby celem tego związku. A, jest pani senator Janowska, więc proszę uprzejmie, bo jesteśmy przy pani poprawce, poprawce czwartej, która jest konkurencyjna w stosunku do poprawki trzeciej i piątej. Pozwolimy pani senator spokojnie usiąść. Poprawka, o której mowa, jest na stronie piątej naszego zestawienia. Gdybyśmy przyjęli poprawkę pani senator Janowskiej, przepis brzmiałby tak:

„Dwie osoby tej samej płci, prowadzące lub mające zamiar prowadzić wspólne pożycie, mogą zarejestrować”... itd.

Senator Zdzisława Janowska:

Chcę bardzo prosić o poparcie tej poprawki, bo ta kwestia wzbudzała duże kontrowersje. Sądzę, że wtedy opozycjoniści byliby usatysfakcjonowani, zrozumieliby, o co nam idzie. Stąd też bardzo proszę o poparcie mojej poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

To jest wzorowane na celu małżeństwa.

(Senator Zdzisława Janowska: Tak.)

Nie chodzi wprawdzie o wszystkie cele małżeństwa, ale o jeden z tych celów.

Proszę uprzejmie, pan senator Jarmużek.

Senator Zdzisław Jarmużek:

Chciałbym wiedzieć, jak mamy rozumieć słowo „pożycie”?

(Senator Zdzisława Janowska: Nie, „gospodarstwo domowe”.)

(Senator Krystyna Sienkiewicz: To jest inna, to jest nasza poprawka.)

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Nie, nie. Chodzi o poprawkę pani senator.)

Czy jednak ta poprawka czwarta nie konsumuje, że tak powiem... Nie, przepraszam, nie czwarta, tylko trzecia, nie konsumuje tego, co chciała powiedzieć pani senator?

(Rozmowy na sali)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Nie. Rozpatrujemy wszystkie trzy poprawki, bo one są wobec siebie konkurencyjne i wszystkie dotyczą tej samej kwestii. Jak przegłosujemy pozytywnie pierwszą, to już nie będziemy głosować nad drugą. Dlatego uważam, że głosując, senatorowie powinni mieć świadomość, jakie są inne warianty do wyboru.

Senator Zdzisława Janowska:

Chciałabym w tej sprawie jednak poprosić o pomoc legislatorów i prawników, żeby uświadomili nam wszystkim, w czym tkwi różnica, i która z tych poprawek jest słuszniejsza. Chcę prosić może panią senator Liszcz i legislatorów.

Czy mogę poprosić o taką pomoc?

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dobrze, skoro zostałam wywołana do tablicy jako prawnik, mogę spróbować odpowiedzieć. Pierwsza poprawka po prostu abstrahuje zupełnie od celu. Jej sens jest taki, że dwie osoby tej samej płci mogą zgłosić wniosek o zarejestrowanie swojego związku. Druga nawiązuje się do celu związku, którym jest wspólne pożycie. Jest to termin, który występuje w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym w odniesieniu do mał-

żeństwa. W wymienionych kodeksach jest zapis, że małżonkowie są obowiązani do wspólnego pożycia, wspierania się itd., przy czym w pojęciu „wspólne pożycie” mieszczą się zazwyczaj trzy aspekty: więź duchowa, więź fizyczna, seksualna i więź ekonomiczna. Przy analizie tego pojęcia uwzględnia się właśnie te trzy aspekty. Poprawka trzecia...

Czy jest pani senator Christowa? Nie ma.

W tym przypadku nawiązuje się do powodu rejestrowania, a więc nie tyle celu, ile powodu: „Dwie osoby tej samej płci, między którymi istnieje trwały związek uczuciowy i pociąg seksualny, mogą zarejestrować swój związek”... Powstaje pytanie, czy ten, kto ma rejestrować, musi badać, czy są te przesłanki, to, czy jest trwały związek uczuciowy i pociąg seksualny. Nie bardzo sobie wyobrażam sposób weryfikowania istnienia tej przesłanki.

Pani mecenas, przepraszam, pan mecenas, proszę uprzejmie.

(Rozmowy na sali)

Proszę państwa o uwagę, bo jeśli zadajemy pytania, to słuchajmy odpowiedzi.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Pierwsza poprawka w ogóle wykreśla cel, tak jak mówiła pani senator Liszcz, druga zastępuje „gospodarstwo domowe” wyrazem „pożycie”, trzecia w ogóle formuluje to w inny sposób. Rozpatrując te trzy poprawki, trzeba wziąć pod uwagę to, że poprawka trzecia konweniuje niejako z poprawką, którą złożyły panie senatorki, dotyczące rozdziału 3, czyli praw i obowiązków, w którym jest mowa o obowiązkach uczestników związku. Mają oni obowiązek wspierania, udzielania wzajemnej pomocy, wspólnie dbają o podtrzymywanie więzi duchowych, pogłębianie porozumienia, są zobowiązani do współdziałania i wspólnego planowania przyszłości. Jest to więc niejako cel zawierania, tylko w węższym ujęciu, niż zakłada sam termin „pożycie”, a może raczej jego inny aspekt. Wykreślenie tego mocą poprawki trzeciej i jednocześnie przyjęcie tamtego celu jakby uzupełnia się nawzajem. Wybór poprawki zależy od państwa senatorów.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

A czy może pan powiedzieć, Panie Mecenasie, jakie będą sposoby weryfikowania, czy istnieją te przesłanki, i jakie będą sankcje od strony prawnej w wypadku niezachowania obowiązków? Czy te zapisy mają sens normatywny...

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Ja opowiadam się, jeżeli już mam się zdeklarować, raczej za poprawką trzecią, która nie określa tego celu. Dopiero bowiem z następnych poprawek wynikają prawa i obowiązki. Moim zdaniem, nie ma także żadnej sankcji sądowej, możliwości badania

przez sąd, czy na przykład uczestnicy związku wspólnie planują przyszłość, bo nie wyobrażam sobie, jak to miałoby wyglądać.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pani senator Serocka, proszę uprzejmie.

Senator Ewa Serocka:

Specjalny zespół powołany do spraw tego projektu ustawy rekomendował poprawkę trzecią.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Jak rozumiem, możemy przystąpić do głosowania.

Kto z państwa jest za poparciem poprawki trzeciej, dotyczącej art. 1 ust. 1, czyli celów związku? (11)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

Wobec tego rekomendujemy tę poprawkę i nie głosujemy nad poprawkami czwartą i piątą.

Przechodzimy do poprawki szóstej, którą należy głosować łącznie z poprawką ósmą, dwudziestą i trzydziestą trzecią.

Bardzo proszę, Pani Przewodnicząca, o krótkie uzasadnienie.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Ta poprawka odsyła do ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego i da ministrowi spraw wewnętrznych i administracji podstawę do wydania rozporządzenia w sprawie zasad wpisywania, przechowywania i obrotu aktami, w których łącznie zawarta rejestracja związku. Do tej pory nie było takiego przepisu.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Czy pan mecenas zechce się wypowiedzieć w tej sprawie?

Proszę bardzo.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Jeżeli mogę, chcę tylko uzupełnić. Ta poprawka ma na celu przeniesienie zasad rejestracji do ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego po to, żeby dostosować te przepisy do obecnie obowiązującego systemu aktów stanu cywilnego. Ta poprawka – tak jak powiedziała pani senator – zobowiąże ministra do nowelizacji rozporządzenia, które obecnie reguluje zasady przechowywania, sporządzania aktów i prowadzenia dokumentów.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Kto z państwa jest za poparciem poprawek: szóstej, ósmej, dwudziestej i trzydziestej trzeciej, proszę podnieść rękę. (13)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

Wobec tego rekomendujemy tę poprawkę Senatowi.

Przechodzimy do poprawki pani senator Szyszkowskiej, poprawki siódmej, którą w głosowaniu będzie należało traktować łącznie z poprawką osiemnastą i dwudziestą drugą.

Proszę bardzo panią senator o jej uzasadnienie.

Senator Maria Szyszkowska:

Rezygnuję z tej poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

To znaczy wycofuje ją pani, Pani Senator?

Senator Maria Szyszkowska:

Tak.

(Głos z sali: Wszystkie trzy?)

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak, wszystkie trzy, bo była to konsekwencja...

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Czy ja mogę?)

Panie Mecenasiu, proszę bardzo.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Pani senator Szyszkowska uprzedziła mnie o wycofaniu tej poprawki. Chce jednak zgłosić pewną autopoprawkę. Ponieważ w poprawce osiemnastej, znajdującej się w grupie tych trzech poprawek, jest bardziej zasadnicza treść, pani senator chce zgłosić autopoprawkę, żeby wyjąć stamtąd jeden przepis, a mianowicie zapis dotyczący wspólnego nazwiska. Głosowanie nad nim będzie mogło być przeprowadzone dopiero podczas omawiania rozdziału 3.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Czy pani profesor modyfikuje swoje wycofanie?

Senator Maria Szyszkowska:

Tak, dokładnie tak, jak powiedział pan legislator.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czyli wycofuje pani senator poprawki siódmą i dwudziestą drugą, a zostaje poprawka osiemnasta, do której przejdziemy we właściwym czasie.

(Senator Maria Szyszkowska: Tak. Dziękuję bardzo.)

Odnotowujemy, że wycofano poprawki siódmą i dwudziestą drugą.

Darują mi państwo, że na chwilę zrobię małą przerwę w głosowaniu. Chcę dzisiaj w specjalny sposób przywitać pana przewodniczącego Jaeschkego, który wczoraj odebrał ważną w demokratycznym państwie nagrodę, a mianowicie „Okulary Równości” za konsekwentne wspieranie tej równości. Był on także przedstawicielem naszych dwóch komisji w Sejmie i reprezentował projekt ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn. Gratulujemy.

A może ma pan przy sobie te okulary?

Senator Andrzej Jaeschke:

Nie, Pani Senator. Dziękuję za pamięć. To miało miejsce troszkę wcześniej.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak, przepraszam, w zeszłym tygodniu, ale wtedy nie mieliśmy wspólnego posiedzenia... Wczoraj mieliśmy innego laureata, że tak powiem, na posiedzeniu komisji.

Senator Andrzej Jaeschke:

Tą nagrodę zawdzięczam również państwu, bo przecież nad tą ustawą pracowała nasza cała komisja i to, że Senat przyjął ten projekt...

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję bardzo.

Świadomie zostawiłam pochwalenie pana senatora na dzisiaj, bo jest to sprawa interesująca nasze dwie komisje, a nie tylko jedną.

Wracamy do pracy, czyli do poprawki ósmej.

(Głosy z sali: Nie, nie.)

Nie, ona była we wcześniejszym kompleksie i została wycofana.

(Główny Specjalista do Spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Ona była przyjęta. Jeżeli mogę...)

Proszę bardzo.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Pani Przewodnicząca, teraz powinniśmy przejść do poprawki osiemnastej, ale w związku z autopoprawką, którą złożyła pani senator Szyszkowska, nad poprawką osiemnastą w części dotyczącej nazwiska będziemy głosować dopiero po omówieniu poprawki dwudziestej piątej.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Tekst tej autopoprawki dostaliśmy na piśmie.

Dlaczego pan mecenas uważa, że powinniśmy głosować akurat w takiej kolejności? Czy ze względu na następstwo treści?

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Ponieważ pani senator również w tej swojej poprawce proponowała, żeby ten rozdział był w ogóle w innym miejscu. To są właśnie te przyczyny. A w związku z tym, że w naszej ustawie rozdział „Prawa i obowiązki uczestników Związku” ma numer trzeci, wobec tego powinno być to głosowane właśnie w tej kolejności. To, co zostaje, dotyczy właśnie praw i obowiązków.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dobrze, czyli na razie nie głosujemy nad tą poprawką. Pan mecenas nam przypomni, kiedy przyjdzie ten moment...

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Teraz nie głosujemy.)

...że należy do niej wrócić. Dobrze.

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Tak jest, oczywiście. Teraz poprawka dziewiętnasta.)

Przechodzimy do poprawki dziewiętnastej, pań senatorów Serockiej i Sienkiewicz.

(Głos z sali: Jeszcze ósma.)

Ósma była w bloku, który został już wycofany.

Która z pań ją uzasadni?

(Rozmowy na sali)

Dziewiętnasta.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Dziewiętnasta, bo dziewiąta została wykluczona przez przyjęcie poprawki szóstej, ósmej, dwudziestej i trzydziestej trzeciej.)

Czyli teraz dziewiętnasta.

Która z pań ją uzasadni?

Proszę bardzo, pani...

(*Senator Ewa Serocka: Może pani Sienkiewicz, mogę również i ja.*)

Proszę uprzejmie, pani senator Serocka.

Senator Ewa Serocka:

Jest to poprawka uściślająca, jakiej czynności prawnej to dotyczy. Chodzi o zapis, że dotyczy to czynności prawnej dotyczącej majątku wspólnego, o to uściślenie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Mecenasiu, jest pan za?

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Według mnie ta poprawka nie jest konieczna, ponieważ przepis czyta się w całości. Zostało to zgłoszone, jak mi się zdaje, na wniosek pana senatora Dzido, który stwierdził, że nie wiadomo, czego dotyczy ust. 2.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Tak, pan senator miał wątpliwości. Dobrze.

Kto z państwa jest za poparcie tej poprawki, proszę podnieść rękę. (14)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (2)

2 senatorów wstrzymało się od głosu, rekomendujemy tę poprawkę Senatowi.

Teraz głosujemy nad poprawką dwudziestą. Czy była w którymś bloku?

(*Wypowiedź poza mikrofonem*)

Tak, była. Poprawka dwudziesta pierwsza, pani przewodniczącej Sienkiewicz.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

To ja poproszę pana mecenasa o wyjaśnienie, bo teraz to zupełnie się pogubiłam.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Ta poprawka dotyczy art. 16 i polega na skreśleniu ust. 1. Chodzi o to, że jest tu odwołanie do przepisów dotyczących majątku spółki cywilnej. Tę poprawkę pani przewodnicząca Sienkiewicz zgodziła się zgłosić na moją prośbę, ponieważ nabrałem wątpliwości, czy takie odesłanie do przepisów – które zresztą sam stworzyłem – o majątku spółki cywilnej nie idzie zbyt szeroko. Wobec tego wydaje mi się, że uregulowania dotyczące majątku wspólnego są wystarczające, ponieważ to będzie pewna wspól-

własność łączna, oczywiście w ograniczonym zakresie, wynikającym tylko z naszej ustawy. Przepis drugi, który zostałby z tego artykułu, dotyczy tego, co się dzieje w przypadku gdy ustaje współwłasność łączna. Wtedy mamy współwłasność w częściach ułamkowych, podobnie jak w przypadku rozwiązania małżeństwa.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czy ktoś z państwa ma w związku z tym jakieś pytania? Nie.

Głosujemy nad poprawką dwudziestą pierwszą, dotyczącą skreślenia ustępu 1 w art. 16 i w związku z tym zmianą numeracji.

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę. (15)

Dziękuję.

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

1 osoba się wstrzymała, rekomendujemy tę poprawkę.

Poprawka dwudziesta druga, Panie Mecenasiu, dotyczy skreślenia...

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Już została wycofana.)

Ona jest wśród tych wycofanych poprawek.

Dwudziesta trzecia, pań senator Janowskiej, Kempki, Sadowskiej i Szyszkowskiej.

Która z pań senator ją uzasadni? Pierwsza na liście jest pani senator Janowska.

Czy pani ją uzasadni?

(Wypowiedź bez mikrofonu)

Dziękuję bardzo.

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę. (13)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (3)

3 osoby się wstrzymały, a więc rekomendujemy poprawkę Senatowi.

Poprawka dwudziesta czwarta, mojego autorstwa, zmierza do uregulowania, powiedziałabym, pewnych spraw z życia codziennego. Mam na myśli możliwość odwiedzania się w szpitalu, nie daj Boże, w więzieniu czy w innym miejscu odosobnienia, podejmowania pewnych decyzji za osobę, która nie jest w stanie uczynić tego sama. Proponuję, mówiąc brzydko, załatwić to w ten sposób, żeby odesłać do przepisów, które przyznają określone uprawnienia osobom najbliższym bądź bliskim. Chodzi jak gdyby o uznanie raz a dobrze, że osoby pozostające w związku, o którym dzisiaj mówimy, mają w tych przepisach status osoby najbliższej.

Czy ktoś z państwa chce w tej sprawie...

Pani przewodnicząca Sienkiewicz, proszę bardzo.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Dziękuję bardzo.

Chcę połączonym komisjom bardzo rekomendować tę poprawkę w imieniu powołanego i upoważnionego przez państwa zespołu do opracowywania pierwotnej wersji ustawy i zgłoszonych poprawek. Razem z panem mecenasem dość długo zastanawialiśmy się nad tą kwestią i ta poprawka wydaje nam się bardzo dobra i zasadna, po-

nieważ nie tylko rozszerza ustawę, lecz także wprowadza oczekiwane, tak nam się wydaje, regulacje.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Nie dopełniłam obowiązku poinformowania państwa, że w konkurencji z tą poprawką są poprawki dwudziesta piąta, dwudziesta szósta, trzydziesta, trzydziesta druga, trzydziesta piąta i trzydziesta szósta, nad którymi nie będzie głosowania, gdy zaopiniujemy pozytywnie poprawkę dwudziesta czwartą. W związku z tym chciałabym, po pierwsze, poprosić pana mecenasa, a po drugie, autorów pozostałych poprawek o wypowiedź na ten temat, oczywiście jeśli pozostali autorzy tego chcą.

Proszę bardzo, Panie Mecenasiu.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Chcę tylko dodać jedną rzecz odnośnie do poprawki, którą zgłosiła pani senator Liszcz. W tej kwestii mamy jakby autopoprawkę. Przepraszam, że tego nie zgłosiłem, ale zmieniłem jeden wyraz na prośbę pani senator Liszcz, który jest już umieszczony w poprawce. Mianowicie nie ma „osobami bliskimi”, tylko „osobami najbliższymi”. Dostosowano w ten sposób ten zapis do języka, którym posługuje się kodeks karny i kodeks postępowania karnego. W ten sposób lepiej został oddany cel tej poprawki pani senator.

Przechodzę do pozostałych. Poprawka dwudziesta piąta jest włączona... Poprawka dwudziesta czwarta reguluje to samo co poprawka dwudziesta piąta i dwudziesta szósta, czyli sprawę korespondencji. Poprawka trzydziesta dotyczy zmian w kodeksie postępowania administracyjnego, trzydziesta druga – w kodeksie postępowania cywilnego. Poprawka trzydziesta piąta dotyczy zmiany definicji osoby najbliższej, która tym samym nie będzie już potrzebna. Poprawka kolejna dotyczy kodeksu postępowania karnego. Przyjęcie tej poprawki wykluczy konieczność dokonywania zmian w innych przepisach, ponieważ będzie się je stosowało odpowiednio.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Czy ktoś z państwa senatorów, autorów pozostałych konkurencyjnych poprawek, pragnie zabrać głos?

Pani senator Janowska, bardzo proszę.

Senator Zdzisława Janowska:

Poprawka autorstwa pani senator Liszcz – opieram się na autorytecie pani senator – konsumuje, że tak powiem, poprawki naszego autorstwa, a więc na pewno poprawkę dwudziestą piątą, dwudziestą szóstą, trzydziestą, trzydziestą drugą, trzydziestą piątą i trzydziestą szóstą. Chcę się jednak upewnić, czy zainteresowani państwo mają

w tej sprawie takie samo zdanie, czy może woła, żeby to było bardziej konkretnie i bardziej...

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Przepraszam bardzo, Pani Senator, ale ustaliliśmy wcześniej, że dzisiaj działamy we własnym gronie. Zostały co prawda zaproszone osoby – wprowadzie bez mojej wiedzy, ale nie mam nic przeciwko temu – ale nie mamy zamiaru doprowadzać do kolejnej dyskusji. Przypominam, że to jest nasz projekt i my podejmujemy decyzje. Było to konsultowane z osobami zainteresowanymi, moim zdaniem, dostatecznie szeroko, i gdybyśmy mieli wszczynać dyskusję, to powstałoby pytanie, czy nie powinny być na dzisiejsze posiedzenie zaproszone także inne podmioty. Prosiłabym, żebyśmy jednak sami zdecydowali, bez wciągania w to przedstawicieli środowiska.

Senator Zdzisława Janowska:

W porządku. Wobec tego powtórzę to, co powiedziałam: autorytet pani senator przeważa, więc rezygnuję z walki o następne poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czy ktoś z państwa senatorów chce zabrać głos w tej sprawie?

Jeśli nie, to...

Pani senator Szyszkowska, proszę uprzejmie.

Senator Maria Szyszkowska:

Ja również uważam, że poprawka pani senator Liszcz...

(*Głos z sali: Ułatwia to.*)

Tak.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Wobec tego poddaję poprawkę pod głosowanie.

Kto z państwa jest za poparciem poprawki dwudziestej czwartej, proszę podnieść rękę. (16)

Kto jest przeciwny? (Jednogłośnie za.)

Kto się wstrzymał od głosu? Jednogłośnie za. Dziękuję uprzejmie.

W takim razie przechodzimy do poprawki dwudziestej siódmej.

Która z pań senator uzasadni poprawkę dwudziestą siódmą?

(*Senator Zdzisława Janowska: Wydaje mi się, że ona ma charakter porządkujący.*)

(*Głos z sali: Nie.*)

(*Senator Zdzisława Janowska: Poproszę o pomoc.*)

Panie Mecenasiu, pomoże pan?

Bardzo proszę.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Poprawka dwudziesta siódma ma przesądzić to, iż żądać dostarczania środków utrzymania, czyli obowiązku alimentacyjnego, będzie mógł tylko uczestnik związku, który został wykreślony na wniosek, a nie na przykład wykreślony na skutek unieważnienia. Tylko w takiej sytuacji będzie można żądać alimentów, mówiąc tak kolokwialnie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Czy w tej sprawie ktoś z państwa...
Pani senator Serocka.

Senator Ewa Serocka:

Zespół rekomendował tę poprawkę i prosi o jej przyjęcie.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Poddaję pod głosowanie poprawkę dwudziestą siódmą.
Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki? (15)
Kto jest przeciw? (0)
Kto się wstrzymał od głosu? (1)
1 osoba wstrzymała się od głosu, rekomendujemy.
(*Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Czy mogę, Pani Senator?*)
Bardzo proszę, Panie Mecenasiu.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

W tym momencie powinniśmy głosować nad poprawką pani senator Szyszkowskiej dotyczącą nazwiska.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Czyli osiemnastą?*)

Tak, ale ona będzie ograniczała się tylko do...

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Po zmodyfikowaniu, tak?*)

Tak, po zmodyfikowaniu.

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Czyli osiemnastą po zmodyfikowaniu. Czyli z poprawki osiemnastej ma zostać to, co pani senator przedłożyła z oznaczeniem „16c”.*)

Dlaczego akurat takie oznaczenie? Będzie to wtedy jako art. 16c?

Tak, wydaje się, że tak. Ale to zależy od woli państwa senatorów...

(*Przewodnicząca Teresa Liszcz: Bo możemy na przykład zmienić numerację, bez liter.*)

Na przykład. Na razie możemy tak dać, żeby było...

(Przewodnicząca Teresa Liszcz: Tę zmianę numeracji zrobi się chyba dopiero po głosowaniu?)

Tak, oczywiście, bo to będzie... Tylko żeby było w rozdziale 3.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Momencik, nie wiem, czy wszyscy państwo mają tę autopoprawkę?

(Głos z sali: Nie.)

Wobec tego ją odczytam, proszę uważnie słuchać. Zamiast poprawki osiemnastej w obecnym brzmieniu pani senator proponuje poprawkę o oznaczeniu 16c, czyli następną po art. 16, 16a i 16b, która brzmi: „Ust. 1. O nazwisku, które każdy z uczestników Związku będzie nosił po zarejestrowaniu Związku, decyduje jego oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. Oświadczenie może być złożone bezpośrednio po zarejestrowaniu Związku.” I ust. 2: „Uczestnicy Związku mogą nosić wspólne nazwisko będące dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich. Każdy z uczestników może również zachować swoje własne dotychczasowe nazwisko albo połączyć z nim dotychczasowe nazwisko drugiego uczestnika Związku. Nazwisko utworzone w wyniku połączenia nie może składać się z więcej niż dwóch członów”.

Kto z państwa w tej sprawie pragnąłby zabrać głos?

Pan mecenas?

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Chcę tylko przypomnieć, że kiedy przyjmowaliśmy nasz projekt, odstąpiliśmy od takich regulacji, które są zwyczajowo związane z małżeństwem. Nie ma bowiem w tej sprawie przeszkód prawnych, tylko, powiedzmy, zwyczajowe. Zwyczajowo tylko w małżeństwie następuje przyjęcie nazwiska drugiej osoby. Dziękuję.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pani senator Serocka, proszę uprzejmie.

Senator Ewa Serocka:

Zespół bardzo długo dyskutował na ten temat. Po prostu chodziło o to, żeby skrócić pewną drogę. Bo każdy człowiek, jeżeli jego nazwisko mu się nie podoba lub nie jest do niego przywiązany, ma prawo złożyć wniosek do sądu o jego zmianę, i sąd najczęściej się zgadza. Dlatego dyskutowaliśmy na ten temat, żeby jak gdyby skrócić drogę związkom rejestrowanym po to, żeby miały prawo uzyskać tego typu uregulowanie. I sami wczoraj, zresztą po długiej dyskusji, poprosiliśmy panią senator Szyszkowską, żeby zrezygnowała z części zapisów, co właśnie zrobiła, formułując taką autopoprawkę. Dziękuję.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję.

Pani senator Sienkiewicz.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Dziękuję bardzo.

Ja mam niejako ambiwalentne odczucia w związku z programem posiedzenia Sejmu. Dzisiaj lub jutro rano będzie tam głosowana zmiana ustawy o zmianie imion i nazwisk oraz o zmianie niektórych innych ustaw i są przy tym wymieniane ważne względy, które uzasadniają zmianę nazwiska. Nie wiem, czy... Nie ma jeszcze możliwości rejestrowania związków pomiędzy osobami tej samej płci, ale nie wiem, czy to nie będzie w przyszłości właściwe miejsce, by odstąpić od naszej pierwotnej deklaracji, wielokrotnie podkreślanej, że ta ustawa nie naśladuje ustaw związanych z zawieraniem związku małżeńskiego, że nie naśladuje tych uprawnień, które są zwyczajowo zawarowane czy związane z małżeństwem. Ja, nawet po tak długiej dyskusji, nie wiem, gdzie to uregulować.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Pozwolę sobie zabrać głos. Chcę tylko powiedzieć, że jeżeli będziemy przemycać do tego projektu instytucje typowe dla małżeństwa, to wiele z tych osób, które być może poparłyby tę ustawę, prawdopodobnie się zawaha albo wręcz jej nie poprze. Ja chcę tylko państwa lojalnie o tym uprzedzić.

Poddaję pod głosowanie.

Kto z państwa jest za zmodyfikowaną poprawką..., za autopoprawką pani senator Szyszkowskiej, która jest jakby szczątkową poprawką osiemnastą i która wprowadza art. 16c, jeśli oczywiście będzie rekomendowana?

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Zresztą będzie tak czy inaczej, najwyżej bez rekomendacji.

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę. (6)

Kto z państwa jest przeciwny tej poprawce, proszę podnieść rękę. (3)

Kto się wstrzymał od głosu w tej sprawie, proszę podnieść rękę. (7)

Proszę przypomnieć wyniki.

(Starszy Specjalista w Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Elżbieta Owczarek: 6 głosów za, 3 przeciw, 7 senatorów wstrzymało się od głosu.)

Tak więc komisje rekomendują tę poprawkę.

Przechodzimy do poprawki kolejnej. Jest to poprawka dwudziesta ósma, grupy pań senatorów: Janowskiej, Kempki, Sadowskiej, Szyszkowskiej.

Która z pań senatorów zabierze głos?

Proszę uprzejmie, pani senator Janowska.

Senator Zdzisława Janowska:

Myślę, że również będę wyrazicielem ducha ustawy. Ta poprawka zakłada to, co jest bardzo istotne w związkach tej samej płci, a mianowicie naturalną konieczność i naturalną potrzebę zajęcia się dzieckiem osoby i majątkiem dziecka, które pozostaje pod wyłączną władzą rodzicielską drugiego uczestnika. Osoby będące w związkach, o których mówimy, mają za sobą część swojego życia, z którego w którymś momencie

zrezygnowały. Dziecko, możemy to założyć, z nimi zostało. Chcemy uniknąć tego, o czym mówiliśmy podczas omawiania problemu szpitala, wszystkich działań natury korespondencyjnej, sądowej itd. Ten zapis jest pewną kontynuacją faktu. I również w takim przypadku nie wolno dyskryminować tego związku. Dziecko jest również pod opieką drugiej osoby, z którą uczestnik związku jest w więzi naturalnej i emocjonalnej.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję, Pani Senator.

Pozwolę sobie na chwilę udzielić głosu. To jest kolejny przejaw powrotu do pierwotnej wersji ustawy. Przypominam także, że w takich sprawach działa sąd rodzinny i opiekuńczy, który nawet przez telefon może podejmować decyzje, na przykład w wypadku choroby. Tak więc to nie jest tak, że to dziecko pozostaje bez jakiegokolwiek podmiotu, który mógłby działać w jego interesie.

Kto jeszcze z państwa w tej sprawie?

Pani senator Serocka.

Senator Ewa Serocka:

Zespół, po długiej dyskusji, nie rekomendował tej poprawki.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Głosujemy.

Kto z państwa jest za poparciem poprawki dwudziestej ósmej, proszę podnieść rękę. (1)

Kto jest przeciwny? (13)

Kto się wstrzymał od głosu? (2)

Dziękuję. Proszę przypomnieć.

(Starszy Specjalista w Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Elżbieta Owczarek: 1 senator za, 13 przeciw, 2 wstrzymało się od głosu.)

Nie rekomendujemy tej poprawki.

Poprawka dwudziesta dziewiąta.

Ona nie była w bloku wycofanych?

(Głosy z sali: Nie, nie.)

Dobrze.

Pani przewodnicząca Sienkiewicz, proszę uprzejmie.

(Senator Krystyna Sienkiewicz: Proszę pana mecenasa.)

Pan mecenas w imieniu pani przewodniczącej Sienkiewicz.

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Pani Przewodnicząca, poprosiłem panią przewodniczącą Sienkiewicz, żeby złożyła tę poprawkę, ponieważ zabrakło przepisu, który mówiłby o tym, że zawarcie zarejestrowanego związku osób tej samej płci jest także przeszkodą w zawarciu małżeństwa.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Sprawa wydaje się dosyć oczywista.

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę. (15)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

Dziękuję. Niemal jednogłośnie rekomendujemy tę poprawkę.

Poprawka trzydziesta była już skonsumentowana?

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Trzydziesta tak. Teraz trzydziesta pierwsza.)

Poprawka trzydziesta pierwsza, pana senatora Podgórskiego.

Czy jest pan senator?

(Senator Krystyna Sienkiewicz: Nie ma pana senatora, ale to była...)

Proszę uprzejmie.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

To był bardzo ważny głos w dyskusji. Chodzi o to, żeby nie było już żadnych wątpliwości, że ktoś chce coś objąć, coś wykorzystać, żeby było to bardzo ściśle określone w tej części, która dotyczy prawa spadkowego, a szczególnie prawa do mieszkania.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Panie Mecenasiu, zechce pan przybliżyć?

**Główny Specjalista do spraw Legislacji
w Biurze Legislacyjnym Kancelarii Senatu
Adam Niemczewski:**

Tę kwestię podniósł pan senator Podgórski, który w toku dyskusji usłyszał, że ta ustawa może być wykorzystywana do tego, że ktoś będzie obchodził inne przepisy, żeby dzieci uczestnika zarejestrowanego związku mogły wejść w stosunek najmu. Ten przepis został tak skonstruowany, żeby było podobnie jak w wypadku dzieci współmałżonka, które mogą w razie śmierci najemcy wstąpić w stosunek najmu. Mogę objaśnić tylko tyle, bo to zależy od państwa senatorów, czy takie uprawnienie nadadzą, czy nie. Takie uprawnienie nadaliśmy już wcześniej w kodeksie cywilnym dzieciom współmałżonka. Ale jeżeli nie traktujemy związku osób tej samej płci podobnie jak małżeństwa, to wszystkie uprawnienia nie muszą iść w tym samym kierunku.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dobrze.

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos, czy głosujemy?

(Głos z sali: To mają takie uprawnienia, czy nie?)

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Nie miałyby tego prawa, jeżeli byśmy to przyjęli.)

Chodzi o wyłączenie.

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę (8)

Kto jest przeciwny? (3)

Kto się wstrzymał od głosu? (5)

Przypomni pani?

(Starszy Specjalista w Komisji Ustawodawstwa i Praworządności Elżbieta

Owczarek: 8 głosów za, 3 przeciw, 5 osób wstrzymało się od głosowania.)

Komisje rekomendują tę poprawkę.

(Sygnał telefonu komórkowego)

Następna była omawiana, trzydziesta trzecia też...

(Główny Specjalista do spraw Legislacji w Biurze Legislacyjnym w Kancelarii Senatu Adam Niemczewski: Teraz trzydziesta siódma, która jest na stronie dziewiętnastej.)

Powiada pan, że trzydziesta siódma, tak? Zgadza się.

Bardzo proszę, Pani Przewodnicząca.

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Dziękuję.

Jest to po prostu uzupełnienie, którego zabrakło w pierwotnej wersji, która była dość idealistyczna i nie odnosiła się do realiów, że za każdą czynność urzędową należy pobierać opłatę. To jest tylko uzupełnienie, które mówi o tym, iż za czynności urzędowe pobiera się opłatę, a jeżeli tą czynnością jest rejestracja związku osób tej samej płci, to opłata wynosi 75 zł. Jest to taka sama opłata jak za zawarcie związku małżeńskiego.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Kto z państwa jest za poparciem tej poprawki, proszę podnieść rękę. (15)

Kto jest przeciwny? (0)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

1 senator wstrzymał się od głosu, rekomendujemy tę poprawkę.

Poprawka trzydziesta ósma została już odrzucona.

Tym samym ustosunkowaliśmy się do wszystkich poprawek.

Czy pani przewodnicząca Sienkiewicz będzie w dalszym ciągu przedstawiała stanowisko obydwu komisji w sprawie wniosków, tak?

Senator Krystyna Sienkiewicz:

Jeżeli nie ma zastrzeżeń, to tak.

Przewodnicząca Teresa Liszcz:

Dziękuję za podjęcie się bycia sprawozdawcą.

Wszystkim państwu serdecznie dziękuję za udział w posiedzeniu.

Zamykam wspólne posiedzenie Komisji Ustawodawstwa i Praworządności oraz Komisji Polityki Społecznej i Zdrowia.

(Koniec posiedzenia o godzinie 9 minut 45)

Kancelaria Senatu

Opracowanie: Magdalena Marczevska

Publikacja: Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Administracyjne, Dział Wydawniczy

Nakład: 6 egz.

ISSN 1643-2851

Nazwa pliku: 222UPW
Katalog: M:\Wersja\komisje\5kadencja\Kup\2004\KW_4\DO_PDF
Szablon: I:\teksty\szablony\KOM_szablony_PUBL_stopka\PUBLwspol_3w.dot
Tytuł: Stenogram
Temat:
Autor: Kancelaria Senatu RP
Słowa kluczowe:
Komentarze:
Data utworzenia: 05-01-18 17:15
Numer edycji: 4
Ostatnio zapisany: 05-01-26 10:51
Ostatnio zapisany przez: Kancelaria Senatu RP
Całkowity czas edycji: 23 minut
Ostatnio drukowany: 05-01-28 10:57
Po ostatnim całkowitym wydruku
Liczba stron: 22
Liczba wyrazów: 5 379 (około)
Liczba znaków: 30 664 (około)